معنای فقر «و ما تناكرتم إلا لما فيكم من المعاصي والذنوب»

جمله بعدی این است. این جمله را تذکر می‌دهم، بقیّه آن بر عهده ذهن شریف خودتان باشد؛ «و ما تناكرتم إلا لما فيكم من المعاصي والذنوب». این عبارت هم نکته دارد. «تناکرتم» یعنی چه؟ یعنی دعوا نکردید؟! «تناكر القوم اى تنازعوا». «و ما تناكرتم إلا لما فيكم من المعاصي والذنوب»؛ با هم دعوا نکردید، مگر به این خاطر که معاصی در شما است. مرحوم مجلسی برای تنازع قوم، دو احتمال می‌دهند. می‌گویند: گاهی «تناکر»، بر سر معصیت است. یعنی اصالً یک کار معصیت را روی کار معصیتی تنازع می‌کنند و الا کسی که بر طاعات تنازع نمی‌کند. بر طاعات تنافس می‌کنند، استباق می‌کنند، اما کسی تنازع نمی‌کند. پس «تنازعتم» در چیزی که معاصی و ذنوب است. احتمال دومی هم می‌دهند که بیشتر آن به ذهن می‌آید. می‌فرمایند: «لما فيكم من المعاصي و الذنوب» یعنی معاصی و ذنوب، مبادی تناکر شما است. یعنی چون اهل معصیت و گناه هستید، به منازعه منجر می‌شود.

اما احتمال بعدی که به گمانم اوسع است و ایشان به‌عنوان احتمال در درجه بعدی آورده‌اند، به گمان اقدم آن باشد. یعنی «تناکرتم»، اصالً باب تفاعل به‌معنای تنازع قوم نباشد، بلکه «تناکر زید ای جهل، ای لم یفهم، لم یشعر». در لغت، این را هم دارد. مرحوم مجلسی فرموده‌اند: «يحتمل أن يكون المراد بالتناكر الجهل بالحق وفضل الطاعات». این معنای خیلی لطیفی است. روی آن تأمل کنید. مخصوصاً اینکه تناکر می‌تواند در زمان صدور این خطبه - که هفت روز بعد از شهادت پیامبر خدا صلّی اللّه علیه و آله است - و مناسب سقیفه و اوضاعش باشد، اما بالاتر این است که «و ما تناكرتم» یعنی «جهلتم الحق». اینجا «تناکر»، تناکر معرفتی باشد. یعنی مشکل اصلی کار روز سقیفه، جهل بود. عدم معرفت بود که کارگزاران سقیفه میدان پیدا کردند. اگر معرفت در سطح بالا بود، معرفت درست و حسابی بود، ایمان در درجه عالی بود، اینها نمی‌شد. پس بنابراین قبلش کارهایی صورت گرفته که زمینه آنها «تناکرتم» می‌شود. یعنی «جهلتم الحق». جهل به این معنا باعث شد منافقین بتوانند کارهای خودشان را پیش ببرند.

بنده التحقیق را هم آورده بودم که معنای لغوی «نکره» را بخوانم. معانی خیلی عالیای است. خودتان مراجعه بفرمایید. من این دو احتمال فرمایش علماء را گفتم. عیون الاخبار را هم دو-سه جلسه است که می‌آورم. جلسه بعد، بناءمان بر حدیث بیست و هشتم است؛ بررسی رجالی علی بن محمد بن جهم. ببینید آیا این جهم، ربطی به الجهم زراری دارد یا ندارد؟ حسن بن جهم از نواده‌های جناب زراره است. آیا این جهم هم همان جهم در حسن بن جهم است یا خیر؟ روی آن تأمل کنید. مرحوم صدوق می‌فرمایند: علی بن محمد بن جهم جزو نواصب و مبغضین اهل البیت علیهم السلام است.

و الحمدللّه ربّ‌العالمین و صلّی اللّه علی محمد و آل محمد.

بازبینی #2
ایجاد شده 11 نوامبر 2024 14:45:02 توسط ... .
به روزرسانی شده 30 نوامبر 2024 14:55:20 توسط ... .